

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Peccatorum unitas & distinctio numerica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

nem tanti Sacramenti: quia tamen prius ordinatur ad posterius, unum tantum peccatum committit: ut cum aliis docet *Diana part. 2. Tract. 4. resol. 35. Et p. 2. Tract. 14. resol. 24.* Ratio omnium est. Quia in his omnibus, & similibus casibus, illa plura præcepta aut sunt ejusdem speciei, & sub motivo ejusdem virtutis imposita, aut certe invicem subordinata: ideoque peccata opposita non possunt esse diversæ speciei, ut omnes consentiunt: Et licet illa præcepta sint distincta numero, ideoque in uno actu contrario formaliter sint distincti respectu difformitatis ad illa distincta præcepta, physicè loquendo; moraliter tamen concreseunt in unum numero peccatum. Uti contra *Navar. Lopez, & alios jam tenet communis Doctorum sententia apud Layman. cit. v. 2.*

SECTIO III.

Peccatorum Unitas, & distinctio numerica.

SUMMARIUM.

15. Unitas & distinctio peccatorum numerica generatim desumitur ab unitate & distinctione numerica ipsius actus.
16. In peccatis quidem merè internis physicè,
17. In externis verò morali tantum
18. Hoc est; secundum moralem tantum conjunctionem, vel disparationem actuum externorum. Sed magis ad præxin.
19. Moraliter & in ordine ad Confessionem semper idem numero peccatum censetur. I. Quando intento & durante eodem actu externo circa idem objectum, solum internus sæpius physicè, non verò moraliter formaliter, vel interpretativè interrumpitur.

20. II. Quando vicissim durante actu interno physico
moraliter eodem, multiplicantur solum externi
eandem peccati consummationem spectantes.
21. III. Quando plures tum in : quam externi concurrunt
ex natura sua ad eundem actum principalem
tum ordinantur ac
22. IV. Quando delinquitur circa actiones ex natura
institutione sua integratas ex pluribus actibus
junctis.

ASSERTIO IV.

Peccatorum unitas & distinctio numerica
desumitur ab unitate & distinctione numeri
ipsius actus: in merè internis quidem Physicis
externis verò peccatis morali tantum, hoc est
eundem moralem tantum continuationem vel
interruptionem actus interni; & conjunctionem
vel disparationem actuum exteriorum. Com-
munis doctrina, uti docebit solita explicatio.

§. I.

- 15 **D**esumitur ab unitate & distinctione num-
erica ipsius actus. Ita nimirum, ut idem
mero actus constituat idem numero peccatum
plures numero actus plura peccata; in quibus
minis consentiunt omnes. Certum quoque
manere plura numero distincta peccata, etiam
objectum sit idem: ut si eundem hominem
tò odio habeas, percutias, aliave injuriâ affici-
Controversia speculativa tantum est, an
idem numero peccatum, quando idem actus
dit in plura objecta: sive an multiplicatio ob-
jectorum in eodem actu multiplicet numero
peccatorum: Quoad praxin omninò perinde est, sive

cas, uno actu odisse decem homines, esse decem peccata formaliter, & ideo enumeranda in Confessione: sic Azorius, Vasquez, Bonacina, alii cum Diana p. I. tr. 7. resolur. 29. sive dicas, esse unum numero peccatum, sed æquivalens decem, & ideo numerum objectorum, tanquam augmentem malitiam substantialem actûs necessariò explicandum in sacro Tribunali: sic Suar. Filliul. alii cum Laymanl. 1. Tr. 3. c. 3. n. 2. Etiam perinde est, sive objecta multiplicentur materialiter tantum, ut si uno omninò actu plures homines odio habeas, occidas, infames, aliavè injuriâ afficias: si uno proposito velis omittere Officium per mensem, jejunium per Quadragesimam &c. sive objecta multiplicentur formaliter, nimirum sub distinctis actibus externis intenta ab uno actu interno: Ut si voluntas uno quidem actu interno intendat ac proponat, attamen per plures actus externos tendere in plura objecta v. g. occidere plures, sed distinctis vicibus & occasionibus: cognoscere plures, modò hanc, postea aliam &c. Quòd si tamen peccata externa consummentur, sine controversia illa erunt distincta numero peccata, nihil obstante unitate actûs interni.

§. II.

Nmerè internis quidem physicâ. Hoc est. Pec-16
cata merè interna, quæ scilicet solâ malâ voluntate consummantur, sumunt unitatem & distinctionem suam numericam à physica unitate & distinctione ipsius actûs, ut tot sint numerò peccata; quoties physicè, voluntariè tamen, in-

terrumpuntur actus. *Omnes.* Ratio est. Quia peccatum toties multiplicatur numero, quoties perfectè consummatur: sed peccata merè interna toties perfectè consummantur, quoties interruptè voluntariè repetuntur: ut actus odii, blasphemie, hæresis, invidiæ &c. Item actus interni simplices & inefficaces, velleitates, consensus, complacitiæ, delectationes morosæ, circa actus externos & eorum objecta &c. quoties repetuntur, & renouantur, ita ut posterior à priori nullo modo dependeat, toties perfectè consummantur & consequenter tot sient peccata numero distincta, nisi notabilis temporis mora non intercedat. Ut inde fieri possit, hominem uno die, vel unâ nocte committere mille peccata ejusmodi interna odii, invidiæ, delectationis morosæ, &c. Advertunt tamen Doctores, plerumque impossibile esse huiusmodi interiorum peccatorum numerum inter se nec consequenter explicari posse in confessione secundum omnes: ergo sufficit explicare modum temporis, quâ quis in tali mala voluntate persistit: v. g. *integro anno in odio & inimicitia contra proximum persisti: sepius, cum memoria inimici recurreret, actus odii, rancoris, invidiæ renovavi.* Sic de cæteris. Imò hoc univèrsale verum est, quando quis continuâ voluntate, longo tempore persistit in quibuscunque peccatis internis, vel externis, ita roties frequentatis, eorum numerum inire nequeat. Sufficit enim dicere in Confessione: *tanto tempore in eorum voluntate & proposito talis peccati persisti: exterius*

entis, quoties potui, vel occasio fuit, singulis etiam diebus, vel horis &c. Sic communis meretrix satisfacit dicendo: Tot annos in statu meretricio permansi, quoties occasio fuit, quibusvis etiam conjugatis, sacris, &c. corporis copiam feci. Nam species peccatorum, quantum potest, debere exprimere, rectè monet *Diana p. 3. Tract. 4. resol. 89.*

§. III.

In externis verò peccatis morali tantum. Hoc est: Peccata, quæ, posito actu interno, opere externo consummantur, sumunt unitatem & distinctionem numericam ab unitate & distinctione morali tantum actuum tam interiorum, quam exteriorum. Et imprimis: secundum moralem tantum continuationem, vel interruptionem actus interni. Actus internus tamdiu censetur idem numero continuari, vel durare moraliter, quamdiu non est revocatus formaliter vel interpretativè. I. Formaliter revocatur actus internus per actum contrariū, quando nimirum voluntas actui prioris malo alium actum contrarium, aut nolitionis efficacis, aut saltem simplicis displicentiæ, vel aversionis elicit. II. Interpretativè revocatur actus per ejus cessationem voluntariam: quando nimirum voluntas se reflectens super priorem actum, vel propositum malum, aut negativè se avertit aut ad alium actum impossibilem se divertit. Ut si proposuisses hodie exire ad fornicandum, occidendum &c. & memor hujus propositi, domi manere, aliud agere, vel cubitum te conferre velles: jam interpretativè censeberis revocasse actum

priorem, etsi actualiter non revocâris. III. Adhuc aliqui Recentiores apud Bassæum. V. Peccatum, 6. etiam per cessationem involuntariam, quando nimirum intercedente naturali inadvententiâ, oblivione, distractione ad alia, somno, ebrietate, vel simili dispositione, in qua, cessante usu rationis actus voluntatis liber non videtur posse continuari, aliquis prioris propositi mentis illud approbat, & renovat. | Verum hæc sententia non placet quoad actus internos efficaciter tendentes in externos: eò ipsò enim, quò ammittitur ita involuntariè distractus cessat, moraliter, & interpretativè manet eadem voluntas, quippe voluntariè nunquam revocata vel abrupta: veritas tamen est, quoad actus merè internos, juxta dictum. *præced.*

§. IV.

18 **E**T secundum moralem tantum conjunctionem vel disparationem actuum externorum. Quod liter autem actus seu interni, seu externi physice multiplicati morali conjunctione vel disparatione constituent unum, vel plura numero peccata, pro re difficili, & maxime morali: entibi, quantum distinctas, & casibus exemplificatas Regulas.

REGULA I.

19 **I**dem numero peccatum censetur, quando interrupto, & durante eodem actu externo circa idem objectum solus actus internus sapiens, imò mille interruptus repetitur: nisi quando formaliter vel interpretativè revocatus, postea de novo assumitur.

Communis. Navar. c. 6. n. 16. Vasquez *disp.* 75.
c. 2. Layman. *cit.* c. 3. n. 4. Ratio est. Quia licet
singuli actus interni circa objectum malum per
se peccata sint, quamdiu tamen formaliter vel in-
terpretativè non revocantur, censentur moraliter
per modum unius continuari & uniri in uno in-
tento opere externo consummando. E. gr. Titius
succumbit tentationi carnis, consentit, efficaciter
proponit, pergit &c. Interim dum fervet opus,
hanc suam malam voluntatem millies repetit,
nunquam tamen revocat formaliter, vel interpre-
tativè, sed ita constitutus manet, ut quotiescunque
se reflectat super suum actum, semper consentiat,
approbet; complaceat &c. semper censetur idem
numero peccatum: quia omnes motus & actus
sequentes univertur moraliter cum primo actu in
ordine ad eandem primò intentam consummatio-
nem externam. Similiter voluntaria retentio
rei alienæ per annum, vel annos plurimos, tamen si
voluntas retinendi, vel non restituendi infinities
interrupta repetatur, semper tamen idem nume-
ro peccatum, mortale manet, nisi quando vo-
luntas non restituendi revocata de novo assume-
retur. Simili modo discurrendum in quovis alio
peccato externo. Contra verò quoties prior actus
internus peccandi formaliter vel interpretativè
revocatus, modo explicato n. 17. toties censetur
actus interruptus moraliter, & tot distincta nume-
ro peccata. Et quidem per se loquendo numerus
eiusmodi actuum esset explicandus in Confessio-
ne; sed quia hoc plerumque moraliter est impossi-
bile,

bile, ideò ordinariè sufficiet exprimere moram
temporis. v. g. *Integro mense persiti in prope
& voluntate fornicandi, occidendi, furandi
restituendi, quod sapius renovavi, antequam
summarem &c. Vasq. Layman sup.* Unde
posse aliquem integro mense, vel anno committi
re unum tantum peccatum moraliter non inter-
ruptum: è contra verò unâ horâ committere
multa peccata moraliter interrupta &c.

REGULA II.

20 **I**dem numero peccatum moraliter censetur
quando durante uno, eodémque actu interno
consummandi peccatum externum multiplicatur
solus actus externus spectans ad eandem consum-
mationem peccati. Communis. Ratio est. Quia
unitas, idémque impetus actus interni ad con-
summandum peccatum externum aliquod, in
genere moris tribuit etiam moralem unitatem
distinctis actibus externis habentibus se per
partes ad unam totalem consummationem.
Exempla obvia. Qui eodem actu interno,
eodémque commotionis impetu, alterum lapide
verberat, unum tantum peccatum committit,
quamvis eò semper gravius, quò sapius: ut si
Clericum percussit, semel tantum est excommu-
nicatus, uti ex jure bene probat *Navarrus c. 6. n. 17.*
Item qui eodem motu & impetu sapius
blasphemat, sapius pejerat, sapius homini male-
dicit, eandem calumniam sapius exprobrat, in ea-
dem materia sapius detrahit &c. unum tantum
peccatum

peccatum committit faltem in ordine ad Con-
fessionem Sacramentalem, ut fufficiat dicere: fe-
mel blafphemavi, pejeravi, maledixi, detraxi &c.
Nam illa repetitio fit, & impetu unius actûs inter-
ni, & uno continuo quali actu externo, ideoque
non nifi pro uno peccato reputanda, ut ex com-
muni notant, *Navarr. Layman. cit. e. Diana p. 1.*
Tract. 7. Rosol. 51. Secus dicendum, quando quis
per intervalla, etfi vi prioris impetûs iteratò ac-
cessit ad percutiendum, blafphemandum, pejeran-
dum, &c. aut eodem licet continuo impetu, vel
plures homines injuriâ affecit, aut eidem homini
diverfæ rationis injurias intulit: v. g. apellando
furem, adulterum, magum, &c. Tunc enim mul-
tiplicantur peccata externa, maximè in ordine ad
Confessionem, ut latius videre potes *p. 3. Theol.*
Sacr. e. 3. à n. 432. Universaliter ergo, quoties
uno actûs interni vel commotionis impetu com-
mittuntur plura peccata externa omninò dispa-
rata, quæ fcilicet minimè ordinantur ad unam con-
summationem externam, sed per fe integræ con-
summationes sunt, ut si quis uno iræ impetu plu-
res occidat; si totâ nocte verfans cum amafia, eo-
dem voluntatis proposito continuato, peccandi-
tories, quoties poterit, actu fæpiùs peccet &c. fi-
ne dubio tot diftinâta peccata mortalia commit-
tit, & in Confessione explicare debet: quia om-
nes ifti actus externi fuerunt mali & voluntarii
confummati, nec refert, an diftinâtis, vel uno
actu voluntatis: Ut proinde in casu pofito mini-
mè fufficiat (ut ineptè vult quidam Recentior)
Z 5 dicere;

dicere: *Fui per noctem cum amasia, & feci, quatuor
 tum potui.* Quod recte refutat *Diana p. 3. Tract. I.
 res. 67.* Sed quid, si quis totâ nocte versans cum
 amasia semel tantum peccatum consummet, &
 reliquum totum tempus aliis turpitudinibus
 consumpsit? Quamvis videatur esse moraliter
 unum numero peccatum, propter eundem
 interruptum actum malum voluntatis: puto
 tamen, id explicandum esse in Confessione tanquam
 quid augens malitiam substantialem actus: cum
 impossibile videatur, totius noctis turpitudines
 sub uno actu fornicationis uniri: ut proinde
 sufficiat dicere: *fornicatus sum semel.* Quam-
 vis oppositum opinetur cum aliis *Diana p. 3. Tract.
 4. resol. 67.*

REGULA TERTIA.

21 **I**dem numero peccatum moraliter censetur
 quando plures, vel plurimi actus tam interni
 quam externi concurrentes, naturâ suâ ad eundem
 actum principalem ordinantur, & sub eodem
 intento, vel sine principali uniantur. Omnes
 est. Quia licet singuli actus secundum se semper
 sint mali ex objecto, vel saltem ex illo uno malob-
 ne intento, ad quem ordinantur, quatenus tantum
 omnes illi, tanquam media partialia, vel opera
 imperfecta spectant, & ordinantur ad unum
 nem, unumque opus principale perfectè confite-
 mandum, censentur moraliter integrare unum
 malum & peccatum. Exempla obvia. I. Qui fur-
 ror integram Bibliothecam, vel suppellectilem

g. per totam noctem, sapissimè renovatis actibus internis, & iteratis ablationibus, etiam singulis ad mortale sufficientibus, unum tantum numero factum committit; quia omnes isti actus uniuntur sub uno intento principali, scilicet auferendi totam talem quantitatem. Unde in Confessione sufficit dicere: *Furatus sum Bibliothecam, vel suppellectilem tanti valoris*; tacitâ iteratione actuum. Navarrus c. 16. n. 18. Bonacin. t. 2. disp. 2. q. 4. prop. 2. II. Titius efficaciter volens occidere Cajum inimicum suum: inprimis plurimos exercet actus internos odii, iræ, vindictæ, inquisitiones occasionum, electiones mediorum &c. eosque sapissimè repetit actus, plurimos quodque exercet actus externos: pluribus diebus insidias struit, praetolatur, arma expedit, socios convocat, equum ascendit, proficiscitur, deprehensum inimicum verbis infestat, provocat, iteratò ferit, tandem occidit, etiam mortuo jam ictus infligit, &c. Similiter volens peccare carnaliter usque ad consummationem, phui! quot distinctissimos actus internos exercet, & agit? quot etiam actus externos, verba impudica, sollicitationes, tactus, &c. fordidum cogitare: Utrobique tamen omnes illi actus distinctissimi interni & externi, unâ cum ipso actu principali, homicidio, fornicatione &c. unum tantum numero peccatum constituunt; ut sufficiat confiteri actum principale: *commissi homicidium voluntarium semel: fornicatus sum semel*. Nullâ factâ mentione actuum præcedentium vel concomitantium, qui faciliè à Confessario in-

velli-

telliguntur. Quia nimirum omnes actus illiciti interni, quam externi, quantumvis physice distincti, naturam suam ad actum principalem homicidii vel fornicationis ordinantur, & sub illo, vel ut sine principali ununtur. III. Secus dicendum est si actus accedant ad illum actum principalem naturam suam non ordinati, vel alias diversam malitiam continentem. Ut si occidas adhibito veneno, maleficio: si velis occidere, sed prius egregie cruciare, vel torquere: si ad finem fornicationis continentem usus es philtis, vel mediis magicis: si team solum habuisti delectationes morosas, aut inefficaces concupiscentias ad faminam: si excuisti oscula, tactus, amplexus impudicos intentione copulae, & postea primo novo actus efficaci copula secuta est, &c. Tunc enim actus pravii interni, vel externi manent peccata seorsim, specie vel numero distincta, ideoque seorsim confitenda, nisi ignorantia, vel inadvertentia excuset. IV. Etiam si actus illi pravii ad actum principalem homicidii, vel fornicationis ordinati sint, tamen, quacunque de causa non sequatur actus ipse homicidii vel fornicationis, manebunt illa peccata seorsim dissoluta, ac seorsim confitenda secundum Omnes. Quia tunc non ununtur sine principali intento.

Hanc Regulam Doctores communiter, *Novar. c. 6. n. 17. Azor. tom. 1. l. 4. c. 4. 9. 6. Laym. l. 1. Tr. 2. c. 9. n. 8.* extendunt ad actus malitiam ipsam actum principalem concomitantes, vel immediate subsequentes tanquam accessoria vel

complemenra: ut est gaudium vel complacentia de actu consummato, colloquia, oscula, tactus &c. sequentes actum venereum absque intentione vel ordine ad novam copulam: adhuc nimirum constituere unum numero peccatum cum actu principali, ideoque seorsim non debere narrari in Confessione, cum difficulter, & vix decenter explicari à Pœnitente, minùs à Confessario inquiri possint, ut notat *Layman. l.c.*

REGULA QUARTA.

Idem numero peccatum censetur, quod committitur circa actiones ex natura, vel institutione sua integratas ex pluribus actibus conjunctis. E.g. Celebrans in peccato mortali, etsi celebratio Missæ plures contineat actiones Sacramentales, utpote Consecrationem, Sumptionem, & Communicationem aliorum, non tamen tria, sed unum tantum peccatum mortale committit: quia omnes isti actus integrant unum numero ministerium celebrationis Missæ; ut proinde sufficiat confiteri: *celebravi in statu peccati mortalis semel.* Idem omninò dicendum de Sacerdote, qui unà vice, & intentione notabiliter non interruptâ, se exponit excipiendis Confessionibus, aut distribuendo Sacramento Eucharistiæ, existens in peccato mortali (quidquid intolerabiliter alii dicant) quotcunque absolvat, quotcunque sacras Hostias distribuatur, unum tantum peccatum mortale committit: quia nimirum omnes illæ absolutiones, aut distributiones ut modò actu continuo succes-

fivo

sivo fiunt, ad unum moraliter pertinent ministerium absolvendi vel communicandi. Hoc est ministerium ex natura sua non determinatum ad certas personas vel Hostias, quin potius potest per modum sacri Tribunalis communis, ut omnibus ad tribunal accedentibus jus dicatur: omnibus ad mensam sacram accumbentibus sacrum factum apponatur: ac proinde in Confessione faciet dicere: *Ministravi Sacramentum poenitentiae aut Eucharistiam* (positâ sententiâ etiam hoc mortale) *in statu peccati mortalis semel*. Aliud est, si Sacerdos in mortali existens sepius delictis, & moraliter interruptis vicibus se praestet ad absolvendum, vel communicandum. Tunc enim, sicut in peccato mortali censetur mortaliter multiplicare Ministeria sacra, ita sanè & multiplicabit peccata: quâ ratione etiam is, qui in Natali Domini omnes tres Missas celebrat in peccato mortali, ter peccaret mortaliter, tria distinctissima sunt Ministeria, ad invicem per modum unius minimè ordinata. Vide *Dianam* p. 7. ref. 41. & 43. Sed de his omnibus latius de p. 3. *Theol. mea Sacram. cap. 3. quæst. 5. art. 26. per totum.*

SECTIO IV.

Peccatorum Divisiones variae indicantur

SUMMARIUM.

23. Peccatum personale & actuale varie dividitur.
24. Explicatur peccatum commissionis, & omissionis.
25. Peccatum pure omissionis physice quidem possibile est.
26. Moraliter tamen ordinariè fit cum actu positivo.